

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Співпраця асистента вчителя з іншими фахівцями команди психолого- педагогічного супроводу дитини особливими освітніми потребами

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка 2 курсу 261 М групи
Спеціальності 013 Початкова освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Початкова освіта
Сирота Альона Миколаївна

Керівник к. пед. н., доцент Ільїна Н.В.

Рецензент к. псих. н., доцент Лось О. М.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Інклюзивна освіта як модель світової соціалізації для осіб з особливими освітніми потребами.....	8
1.1 Діти з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної.....	8
1.2. Становлення інклюзивної освіти як невід'ємної складової освітнього процесу.....	12
1.3. Інклюзивна освіта: суть, завдання, принципи.....	20
1.4 Асистент вчителя як невід'ємна частина інклюзивної освіти.....	27
РОЗДІЛ 2. Співпраця асистента вчителя фахівцями команди психолого-педагогічного супроводу.....	35
2.1 Команда психолого-педагогічного супроводу її взаємодія з асистентом вчителя.....	35
2.2 Взаємодія вчителя та асистента вчителя в інклюзивному класі.....	42
2.3 Роль асистента вчителя у освітньому середовищі.....	47
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	61
Додаток А «Функції інклюзивної освіти».....	61
Додаток Б «Анкета для вчителів початкових класів про роль асистента вчителя в інклюзивному середовищі».....	62
Додаток В «Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету».....	66

СКОРОЧЕННЯ

Діти з ООП

Діти з особливими освітніми
потребами.

ООН

Організація Об'єднаних Націй.

ІРЦ

Інклюзивно-ресурсний центр.

ЮНЕСКО

Організація Об'єднаних Націй з
питань освіти, культури і науки.

ІПР

Індивідуальна програма
розвитку.

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток сучасного суспільства гостро ставить питання соціального захисту громадян. Особливу увагу привертають соціально найвразливіші категорії населення, зокрема – діти з особливими освітніми потребами. Процес демократизації та модернізації Українського суспільства вимагає забезпечення прав і свобод, зокрема право на освіту для всіх дітей без винятку.

Виходячи з цього одним із основних завдань сучасної української школи є формування інклюзивного освітнього середовища, головною метою якого є активне включення дітей з особливими освітніми проблемами до навчання в загальноосвітні заклади на рівні з іншими категоріями дітей.

Проблемі інклюзивного навчання присвячена велика кількість наукових досліджень і публікацій українських та зарубіжних вчених: М. Братко, М. Віднічук, М. Мартинчук, Н. Мельник, О. Гурнічук, М. Швед, С. Богданов, А. Колупаєва, Г. Гаврюшенко, А. Колупаєва, Н. Дятленко, Н. Найда, Н. Софій, І. Ярмошук та ін., Т. Лорман, Дж. Блейз, М. С Кновлес, Дж. Мезіров., Ю. Бронфенбрер та ін.. Праці зазначених вчених присвячені дослідженню проблем адаптації та залучення осіб з особливими потребами до навчання в освітніх закладах; вивченню ролі асистента в інклюзивному середовищі; особливостям роботи педагогічних працівників в умовах інклюзивного навчання.

Можна зазначити що, при інклюзивну підході освітній процес дозволяє школярам з особливими потребами придбати потрібні компетенції згідно сучасних освітніх стандартів. Головний суб'єкт інклюзивної освіти - дитина з ООП. Увага в освітньому середовищі акцентується на можливості таких дітей до повноцінного соціального життя, активної участі в колективі; створення позитивного клімату у шкільному середовищі та поза

його межами; організації освітнього процесу, який би задовольняв освітні потреби, всіх дітей та надання спеціальних освітніх і фахових послуг.

Але під час освітнього процесу навчальні заклади та педагогічні працівники зіштовхуються з низкою проблем для реалізації поставлених завдань. Однією із проблем є особливий підхід до роботи з дітьми з особливими потребами. Вчитель під час уроку звик концентруватися на надання знань всім учням класу одночасно, а діти з особливими освітніми потребами потребують більше індивідуальної уваги та додаткових способів і методів навчання, які потрібні саме їм, що ускладнює роботу вчителя. Перед ним постає складне завдання: за 45 хвилин уроку не тільки дати знання, а й індивідуально приділити увагу, допомогти та додатково пояснити або адаптувати чи модифікувати загальні навчальні завдання для дитини з особливими потребами.

Тому з метою створення якісних умов педагогічних діяльності вчителя до освітнього процесу було залучено додаткових спеціалістів, зокрема асистента учителя, який є новим суб'єктом освітньо-виховного процесу. Основне завдання асистента вчителя - це надання соціально-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Співпрацюючи з вчителем зазначений спеціаліст проводить навчальні, виховні, соціально-адаптивні заходи, залучає та допомагає дитині під час уроку у виконанні навчальних завдань. Також асистент вчителя веде спостереження за розвитком дитини, за проблемами, які виникають у дитини під час засвоєння нових знань. Така організація освітнього процесу дає можливість дитині з особливими потребами не буди обділеною в увазі, а отримувати повноцінні знання з урахуванням її індивідуальних можливостей. І все це можливе лише при спільній роботі вчителя та асистента, саме тоді будуть якісно реалізовані поставлені завдання інклюзивної освіти.

Враховуючи актуальність зазначеного питання ми обрали тему нашого дослідження: «Співпраця асистента вчителя з іншими фахівцями команди

психолого-педагогічного супроводу дитини особливими освітніми потребами».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами:

Дипломну роботу виконано в межах теми науково-дослідної роботи кафедри спеціальної освіти педагогічного факультету Херсонського державного університету «Зміст і технології навчання в системі спеціальної освіти та інклюзивному освітньому середовищі». Тему магістерського дослідження затверджено на підставі рішення вченої ради Херсонського державного університету (протокол № 4 від 26 жовтня 2020 року) наказом №1069-Д від 02 листопада 2020 року.

Мета роботи – розкрити специфіку роботи асистента вчителя, як учасника команди психолого-педагогічного супроводу.

Завдання:

1. Вивчити літературу з теми дослідження.
2. Висвітлити особливості інклюзивної освіти як моделі світової соціалізації для осіб з особливими освітніми потребами.
3. Охарактеризувати завдання команди психолого-педагогічного супроводу її взаємодія з асистентом вчителя.
4. Проаналізувати взаємодію вчителя та асистента вчителя в інклюзивному класі.
5. Дослідити роль асистента вчителя в освітньому середовищі.

Об'єкт дослідження – система роботи асистента вчителя початкових класів в умовах інклюзивної освіти.

Предмет дослідження – обов'язки асистента вчителя початкових класів в умовах інклюзивної освіти

Наукова новизна: здійснено анкетування серед педагогічного колективу школи, що визначає роль асистента вчителя в інклюзивному класі.

Практичне значення: робота полягає в тому, що матеріал дослідження та його висновки можуть бути використані в роботі

асистентів вчителя та фахівцями команди психолого-педагогічного супроводу в їх практичній діяльності.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися та обговорилися на засіданні кафедри спеціальної освіти ХДУ, методичному семінарі кафедри спеціальної освіти ХДУ та знайшли відображення у публікації «Проблеми роботи асистента вчителя початкових класів в умовах інклюзивної освіти в Україні» у збірнику наукових праць студентів «Науково-методичні засади становлення сучасного педагога».

Для виконання завдань дослідження було використано такі **методи дослідження**:

— теоретичні: вивчення, аналіз і узагальнення бібліографічних джерел з теми дослідження;

— емпіричні: анкетування, аналіз навчальних програм, аналіз результатів експериментальної роботи; статистична обробка результатів.

Структура роботи складається зі скорочень, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, трьох додатків.

РОЗДІЛ 1

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК МОДЕЛЬ СВІТОВОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ.

1. 1 Діти з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти.

Кожна людина народжується, росте і розвивається біологічно, фізично, психологічно та духовно. У процесі індивідуально розвитку дитячий організм постійно змінюється. Цей процес пов'язаний з неперервним процесом розвитку під час якого організм росте, вдосконалюється структура, функції пристосовується до навколишнього світу. Тому кожен віковий етап характеризується своїми віковими особливостями у фізичному, психологічному розвитку. Але не завжди людський організм розвивається правильно, різні чинники дають збій в розвитку людини, що призводить до порушення розвитку та певних відхилень від норм розвитку.

Порушення - це певне відхилення від норми розвитку, спричинення втратою або аномаліями у фізичній, психологічній структурі організму людини.

В навчальному посібнику «Інклюзивна освіта» зазначено що: «Порушення можуть бути внутрішні (біологічні) та зовнішні (соціальні). Внутрішніх відноситься спадкові захворювання, людина вже при народженні має певні особливості фізичні або психічні або це проявляється в процесі розвитку людини. Зовнішні чинники які впливають на людину це те середовище та виховання в якому вона перебуває, або те що може вплинути на неправильний фізичний або психологічний розвиток людини»[24, 74с.].

На медичному інформаційному порталі зазначено, що порушення розвитку - це будь-яке порушення що виникло в дитячому або підлітковому віці і призвело до відхилень у фізичному плані або

психологічному. Наприклад втрата певної частини тіла (фізична), психологічна затримка мовлення.

Ці всі порушення призводять до функціональних обмежень особистості, які створюють труднощі отриманні інформації, формування предметно-практичної та ігрової діяльності, якісно і кількісно збіднює знання.

Але всі діти потребують належного навчання і такі діти не є винятком. Довгий час діти з певними порушеннями здобували освіту у спеціалізованих школах або школах інтернатах для інвалідів. Їх відокремлювали від суспільства и виходячи з спеціалізованих закладів освіти такі діти зовсім були не пристосовані до життя. З плином часу та перебудовою у державі погляди та людей з особливими можливостями змінилися а них була звернута особлива увага. Постало питання про те що діти з особливими потребами повинні навчатися разом з усі в загальноосвітньому закладі. Тому з 2011 року в Україні було впроваджено інклюзивну освіту. І дітям які мають певні порушення надався статус дітей з особливими освітніми потребами.

Термін, що визначає поняття «дітей з особливими освітніми потребами», є відносно новим, це пов'язано з тим, що суспільство приходить до усвідомлення того, що потрібно ввести таке розуміння, яке б не порушувало прав дітей, що мають певні відхилення в психічному і фізичному розвитку. Тобто термін, який буде вказувати на шанобливо ставлення до дітей з відхиленнями і при цьому відображати всю суть ситуації. Поняття «дитина з особливими освітніми потребами» використовується в сучасних наукових дослідженнях і деяких законодавствах іноземних держав, як більш сучасний і точний термін який характеризує певну особу. Крім того значимість терміна «діти з особливими освітніми потребами» полягає ще й в тому, щоб виключити з ужитку такі терміни як: «аномальні діти», «інвалід», «діти з порушеннями розвитку», «діти з відхиленнями» і т.д., а так само конкретизують їх

терміни (даун, аутист, алалік і т.д.). Тобто ті терміни, які безпосередньо вказують на неповноцінність або ненормальність дитини.

В перше термін «діти з особливими освітніми потребами» був використаний у Великій Британії головою комітету з питань освіти Мері Уордак в 1978 році у її доповіді в якій він був ужитий в контексті осіб з інвалідністю.

Термін особливі потреби використовуються по відношенню до осіб, чия емоційна, соціальна чи фізична особливість вимагає або потребує спеціальний умов чи потреб для того щоб повноцінно розкрити потенціал даної особи.

В Міжнародному законодавстві Європейських держав термін «діти з особливими потребами» - це особи в освітньому процесу (учні), які потребують додаткових або спеціальних умов для їх повноцінного розвитку та соціалізації в суспільстві.

Тому можна сказати, що учні з особливими освітніми потребами - це діти, які навчаються в загальноосвітньому закладі але в силу своїх фізичних, соціальних або емоційних особливостей вимагають спеціального підходу до процесу їх виховання і навчання.

Відповідно до класифікації ЮНЕСКО виділяють такі групи дітей з ООП:

- діти які мають затримку розвитку;
- діти, які мають дефіцит розвитку однієї із функцій (порушення зору, слуху, опорно-рухового апарату, мовлення, уваги) ;
- діти, що мають захворювання;
- діти, що мають порушення освітньої діяльності.
- обдаровані діти
- діти, які мають наскрізне порушення розвитку.

Виходячи з вище зазначеного ми можемо сказати що, інвалідність не завжди пов'язана з обмеженими можливостям і потребують спеціальних

умов. Деякі діти маючи статусу інваліда можуть не потребувати особливих потреб у навчанні.

Тому згідно Стаття 19. Закону України «Про освіту» 2017 р. Освіта осіб з особливими освітніми потребами зазначено:

«1.Органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів. 2. Держава забезпечує підготовку фахівців для роботи з особами з особливими освітніми потребами на всіх рівнях освіти. 3. Особам з особливими освітніми потребами освіта надається нарівні з іншими особами»[27].

Статусу дитині з особливими освітніми потребами надаються із висновків інклюзивно-ресурсного центру. Якщо перед школою або в процесі розвитку помітні відхилення від норми батькам рекомендується звернутися до інклюзивно-ресурсного центру де діти проходить разом із командою фахівців певне тестування. Аналізуючи результати тестування фахівці інклюзивно-ресурсного центру надають психолого-педагогічний висновок. В цьому висновку зазначено чи є дитина з особливими освітніми потребами та надаються рекомендації щодо її подальшого розвитку та навчання. За допомогою висновків шкільною командою забезпечується належний розвиток дітей з особливими освітніми потребами. Якщо порушення не складне і не потребує домашнього навчання у закладах освіти відкриваються інклюзивний клас, де надається все потрібне для гармонійного розвитку дитині з особливими освітніми потребами. Дитина навчається разом з усіма учнями та є членом дитячого колективу. Навчаючись в колективі діти з особливими освітніми потребами адаптуються до суспільства і відчують себе його складовою.

1.2 Становлення інклюзивної освіти як невід'ємної складової освітнього процесу.

Сьогодні сучасне суспільство переходить до нової світоглядної парадигми – «єдине суспільство, в якому всі люди рівні». І виходячи з цієї парадигми постають нові тенденції людське суспільство, основна ціль якого соціальна адаптація осіб з особливостями психологічного розвитку. Продовжує формуватися та впроваджуватися нова культурна й освітня норма – створення умов для активної участі у житті суспільства для усіх громадян, включаючи людей фізично й інтелектуально порушеннями, що й фіксує міжнародне законодавство на рівні ООН.

В наш час у всіх країнах світу і в будь-яких соціальних групах суспільства є люди з обмеженими можливостями здоров'я, як нашій країні прийнято називати інвалідами.

В перше це поняття було визнане офіційно закріплене в Декларації про права інвалідів де зазначалося: «Інвалід - це будь-яка особа, яка не може самостійно забезпечити повністю чи частково потреби нормального чи соціального життя через ваду, впроваджену або набуту, фізичні чи розумові здібності»[19]

Важливим в розвитку нинішнього суспільства є формування толерантного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, адаптація їх до умов загальноосвітнього середовища. Цей процес відбувався протягом багатьох років і виникали та розвивалися різні моделі інвалідності, що переплітаються з різними тлумаченнями поняття інвалідність. Кожна моделі інвалідності маю свою історію виникнення та філософію. Ці моделі не виникли і не зникали раптово, з їхня філософія може мати прихильників протягом років і навіть століть.

Історично склалися такі моделі: моральна або релігійна, благодійна, медична, економічна, реабілітаційна, соціальна, соціально правова.

Найстаріша та непопулярна модель на сьогодні моральна або релігійна модель – її філософія зводиться до того, що інвалідність є наслідком гріха. Вона базується на релігійних поглядах. В основу її поглядів лежать відчуження та сегрегація, бажання приховати проблему. Моральна моделі інвалідності спрямована на «виключення» людей з інвалідністю із суспільства людей.

Наступною моделлю є благодійна або як її ще називають модель «трагедії» в її основу покладено розгляд людей з інвалідністю як жертв обставин, які потрібна жалість та співчуття. Прихильниками цієї моделі є людьми які не мають інвалідності, тобто це волонтери, благодійники які збирають кошти на потреби людей з інвалідністю, вони вважають їх нещасними, такими, що не можуть вести самостійний спосіб життя, дбати про себе, приймати рішення, потребують постійної допомоги і догляду. Волонтери допомагають, але основною проблемою цієї моделі є те, що ті кошти та внески які були зібрані спрямовуються на разову допомогу, але не вирішують основних проблем. Вони виключаю можливість для самореалізації, адаптації до життя та включення людей з інвалідністю у суспільство.

Одна із відомих та розповсюджених моделей є медична або реабілітаційна модель. Медична модель розглядає інвалідність як недолік, який потрібно виправити фахівцями з медичної, фізичної, психологічної реабілітації. Вона була сформована після Другої світової війни, для ветеранів які поверталися додому з війни і потребували адаптації до нормального способу життя. Професійна реабілітація розроблена відповідно до цієї моделі. Медична модель з точки зору прав людини є неприйнятною та порушує права кожної людини. Адже є такі особливості функціонування людського організму, хронічних або вроджені захворювань, які неможливо вилікувати чи змінити за допомогою медицини моделі. І ці особливості людського організму не є підставою для

виключення, обмеження чи позбавлення прав людей з інвалідністю на повноцінне життя.

Наступна модель – це економічна, де інвалідності визначається нездатністю особи працювати. В її основу покладено ступінь впливу порушення людини на продуктивність, звідси випливає – економічні наслідки для самої особистості, роботодавця та держави. Люди які мають певні порушення і не можуть повноцінно працювати на державному рівні визначається для них пропорцій розподілу соціальної допомоги – це і є основою економічної моделі. Розглядаючи цю модель з точки зору держави виникає дилема між тим платити працівнику з інвалідністю за втрату заробітку чи працедавцю за втрату продуктивності. Перший варіант акцентує увагу на тому, що людина з інвалідністю не здатна працювати повноцінно на рівні своїх колег які не ають інвалідності. Другий варіант розглядає труднощі у оцінюванні необхідного певного рівня субсидування. Пому виникають певні труднощі у дотриманні балансу вартістю праці та її продуктивністю. І це питання є основним викликом економічної моделі.

Ці модель добре відомі загалу і є основними, вони по своєму зображує проблеми людей з інвалідністю та їх потреби. Але за перебудовою поглядів людей в з'явилися нові моделі.

Така модель з'явилася 1970 році і має назву “Handicap”. Вона виникла в європейських працівників які відмовилися від терміну «інвалід» а на зміну йому приходить інший термін. Він пов'язаний із грою яку виграли люди для дозвілля. Гра допомагає організувати своє дозвілля без спеціальних ігрових матеріалів. Взагалі термін Handicap від англійського означає «рука в шляпі». Тому суть гри закладається в тому, що людині перев'язують руку і таким чином виникає перепона, яка обмежує граючих. Ось і люди з інвалідністю порівнюють себе з цією перев'язаною рукою яка є перепорою. Автор цієї концепції є Ф. Вуд який вважав, що інвалідом може стати будь-яка людина і потрапити в невідгідне соціальне становище.

І вже в 1980-х роках МООЗ ухвалили цю концепцію та прийняла її за основу « в міжнародній класифікації порушень».

Ще одна із нових моделей яка виникла в 1990 році – культурна модель. Концепція культурної моделі полягає в тому , що людей з інвалідністю розглядають як «особливий культурний феномен». Основна її ідея спрямована на те як соціальна ідентичність згуртовує людей. Ця ідея відображається в лозунги моделі « Я людина з інвалідністю, але я пишаюсь цим»

Нові моделі інвалідності показують, що свідомість нинішнього суспільства кардинально змінилася і людина з інвалідністю це так ж людина як всі.

Але все ж таки спостерігаючи за статистикою у світі та в нашій державі можна побачити, що, число людей з певними порушеннями значно побільшало і продовжує рости. Протягом багатьох років Українська система освіти для дітей з особливими потребами, здобували освіту в спеціальних навчальних закладах, або в школах-інтернатах, де діти були ізольовані від суспільства. За останні роки в Україні кардинально змінилося ставлення суспільства до осіб з інвалідністю та дітей з особливими освітніми потребами. Все більше усвідомлюється, що психофізичні порушення не заважають людській сутності, здатності відчувати, переживати, здобувати знання, набувати соціального досвіду. Прийшло розуміння того, що кожній дитині необхідно створювати сприятливі умови розвитку, що враховують його індивідуальні освітні потреби і здібності. Виникає певна установка, що до кожної дитини підходити не з позиції, чого він не може в силу свого дефекту, а з позиції, що він може, незважаючи на наявне порушення.

Це розуміння потенційних можливостей людей з обмеженими можливостями здоров'я ініціювало появу різних концепцій включення їх в нормальне життя суспільства. Мова, таким чином, ведеться про усунення бар'єрів між корекційним і звичайними класами в загальноосвітньому

закладі освіти, а також між спеціальними установами. Із цих всіх передумов випливає виникнення зовсім нова система освіти, інклюзивна.

У законі «Про внесення змін до Закону України «Про освіту», що до особливостей доступу осіб ООП» зазначено: «Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що забезпечують реалізацію права на освіту осіб з особливими освітніми потребами, а також їх соціалізацію та інтеграцію в суспільство»[25].

Процес впровадження інклюзивних освіти в Україні вивчається на основі широкого застосування директивних, нормативних та інформаційних матеріалів та державних органів та управлінь освіти. Основою дослідження є різні праці вчених і педагогів, в яких розглядаються особливості навчання і виховання дітей з обмеженими можливостями здоров'я на сьогоднішній день широко використовуються методичні матеріали про становлення і розвиток інклюзивної освітньої практики в загальноосвітніх організаціях. Залучення комплексу джерел і документів дозволило виявити провідні тенденції розвитку інклюзивної освіти, узагальнити досвід навчання і виховання дітей з обмеженими можливостями здоров'я в загальноосвітніх організаціях.

До XIX ст. дітей з проблемами у розвитку практично не намагалися навчати та лікувати. Вони перебували в домашніх умовах зі своїми родинами або їх віддавали до притулки. Часто такі діти були тягарем для своїх родин, тому батьки зверталися за допомогою у вихованні та навчанні за ними.

Виділяють наступні періоди інклюзії:

1. Початок XX століття - середина 60-х років - "медична модель"- сегрегація
2. Середина 60-х - середина 80-х років - "модель нормалізації"- інтеграція
3. Середина 80-х років - теперішній час - "модель включення"- включення.

Перший період:

Як зазначено в універсальному словнику-енциклопедії:

«Сегрегація (відділення) — різновид дискримінації, який полягає у фактичному чи юридичному відокремленні в межах одного суспільства тих суспільних груп, які вирізняються за расовими, гендерними, соціальними, релігійними чи іншими ознаками, та в подальшому законодавчому обмеженні їхніх прав»[32].

Сегрегація характерна агресією та зневагою до необхідності піклуватися про людей з відхиленнями в розвитку. Але часом люди починають усвідомлювати необхідності піклуватися про осіб з порушеннями розвитку та потребою навчати частину з них. Був відкритий перший притулку для сліпих відкриття Західній Європі, а саме в Німеччині (1198 р). У Російській імперії створюються перші монастирські притулки (1706-1715 рр.) [17. 7 с].

Поступово відкриваються у Франції спеціальні школи для глухонімих і сліпих (1770-1784 рр.). Приблизно XIX столітті створюються заклади які навчання дітей: з порушеннями слуху, зору та розумово відсталих. З прийняттям закону про загальну початкову освіту у західноєвропейських державах було ухвалено і закон про навчання глухих, сліпих, розумово відсталих дітей. З прийняттям Закону про Всеобуч у Радянському союзі було створено спеціальні заклади для глухих, сліпих і розумово відсталих дітей у зв'язку (1927-1935 рр.).

Другий період – інтеграція. Питанням інтеграції розглянуто в навчальному посібнику Я. Й. Малика де зазначено, що: «Інтеграція (від лат. *integrum* — ціле, лат. *integratio* — відновлення) поєднання, взаємопроникнення. Це процес об'єднання елементів (частин) в одне ціле та процес взаємозближення й утворення взаємозв'язків»[17. 8 с].

Якщо в період сегрегації будувалися спеціальні заклади для дітей з особливими освітніми потребами то в період інтеграції в Західній Європі

виникали мережі спеціальних закладів для спільного навчання дітей з особливими освітніми потребами зі своїми здоровими однолітками.

Інтеграція характерне усвідомлення необхідності навчання не певну частину дітей з особливими освітніми потребами, а необхідності навчати всіх дітей без винятку. Від початку XX століття до кінця 70-х років у Європейських державах цей період характеризується: розвитком законодавчої бази спеціальної освіти та структурним удосконаленням національних систем[11. 15с.].

Третій період - інклюзія.

В Законі України «Про освіту» термін інклюзія розкрита, як «(від англ. inclusion — включення) — процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі, і насамперед тих, що мають труднощі у фізичному чи розумовому розвитку»[27].

У цьому періоді відбувається становлення від виключення дітей з особливими освітніми потребами до інклюзивної освіти. Інклюзивна модель почалася з XX століття середина 80-х років до теперішнього часу. Соціальна модель в основі якої лежить положення: кожна людина не зобов'язана бути «готовою» до того, щоб приймати участь в житті суспільства, вчитися у школі, працювати. Інклюзивна модель сприяє змінам в суспільстві так, щоб воно забезпечило всіх громадян у рівності прав на здобуття повноцінної освіти та можливість самостійно обирати заклад навчання. З кінця 70-х років в Західній країнах Європи почали скорочувати кількість спеціальних шкіл, натомість збільшується кількість спеціальних класів у загальноосвітніх школах, де учні з особливими освітніми потребами навчаються у загальноосвітніх школах в інклюзивному середовищі. Цей період у країнах пострадянського простору розпочався у 90-х роках теж відбуваються кардинальні перебудови державного устрою[13].

Інклюзивна форма навчання в європейських країнах існує понад 30–40 років і стала вже світовою тенденцією. До країни у яких інклюзивної

освіти розвинутим найкраще в законодавчій галузі належать: Канада, Кіпр, Данія, ЮАР, Іспанія, Бельгія, Швеція, Великобританія, США. Наприклад, інклюзивну освіту з 1971 року активно розвивалась в Італії на законодавчому рівні і вона акцентує увагу саме на соціалізацію „особливих” дітей, в результаті якої вони стають повноправними членами суспільства .

В Україні на початку 90-х років була розгалужена мережа спеціальних навчально-виховних закладів: спеціальні дитячі садки, спеціальні загальноосвітні школи (школи-інтернати), спеціальні класи при загальноосвітніх дошкільних і шкільних закладах, спеціальні школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського спілкування, дитячі будинки, в яких навчалися й одержували комплекс лікувально-корекційних та соціальних послуг діти з різними нозологіями. Дивлячись на таку велику кількість спеціалізованих закладів значна кількість дітей залишалася поза освітнім простором, все це через те, що в минулому столітті освітня політика радянської держави була більше орієнтованою на ізоляцію таких дітей від сім'ї і соціуму[13].

Зміна державної політики у сфері освіти у 90-х роках ХХ ст. – на початку ХХІ ст. регламентується законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про реабілітацію інвалідів в Україні», Національною доктриною розвитку освіти, які стимулюють стрімке зростання мережі навчально-реабілітаційних центрів державного й комунального підпорядкування для найбільш вражених категорій дітей: з тяжкою і помірною формами відсталості, складною структурою дефекту, з фізичними вродженим і набутим каліцтвом, аутизмом[12. 25с] .

У 2001 р. був започаткований науково-педагогічний експеримент „Соціальна адаптація та інтеграція в суспільство дітей з особливостями психофізичного розвитку шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх закладах”, мета якого є розробка і реалізація механізму інтеграції дітей з особливостями психофізичного розвитку в

загальноосвітні навчальні заклади, ранньої інтеграції цих дітей в соціальне середовище з урахуванням їх типологічних та індивідуальних особливостей.

Сучасна система освіти для дітей з особливостями психофізичного розвитку, є наближена до європейських стандартів, і у 2009 р. стала ратифікація Верховною Радою України Конвенції ООН «Про права інвалідів»

І саме з 2010 року інклюзивна освіта стала підтримуватись законодавчою базою України, це сталося коли до Закону України «Про загальну середню освіту» були внесені зміни. Ці зміни давали можливість загальноосвітнім навчальним закладам приймати дітей з ООП та повноправно створювати спеціальні та інклюзивні класи для навчання. І сьогодні ми можемо спостерігати інклюзивне навчання у всіх регіонах України.

1.3 Інклюзивна освіта: суть, завдання, принципи.

Системи освіти сучасних держав забезпечує індивідуальними освітніми потребам особистості, в тому числі: повноцінний та гармонійний розвиток враховуючи індивідуальних схильностей, інтересів, мотивів і здібностей особистості; потреби в адаптації до навколишнього світу та повноцінного суспільного життя; потреби в розвиненні універсальних трудових і практичних умінь, вибору майбутньої професії. Тому в школах повинні здійснюватися такі заходи які дають можливість в задоволенні індивідуальних освітніх потреб, і це є орієнтиром багатьох систем навчання у всьому світі.

Разом з тим існують групи дітей, чиї освітні потреби не тільки індивідуальні, але і володіють особливими рисами. Коли в процесі навчання виникають труднощі, можливості дитини не відповідають соціальним очікуванням та загально прийнятим нормам успішності її

поведінка і спілкування виходять із поняття норми - тоді і виникають у дітей особливі освітні потреби. І вони вимагають від школи надання додаткових або особливих матеріалів, програм або послуг.

Включення дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес в загальноосвітніх закладах - це новий досвід для української освіти. Цей підхід пов'язаний з певним процесом, який називається інклюзія, і відповідно, цього підходу виникає таке явище - інклюзивна освіта.

Як зазначає Колупаєва А.А в своїх працях: «головна ідея інклюзії – це усвідомлення цінності людської багатоманітності і відмінності між людьми, виключає будь-яку дискримінацію та відображає головну ознаку демократичного суспільства»[16. 13с].

Водночас інклюзивна освіта для багатьох людей пов'язана з особами які мають інвалідність, але як уже зазначалося нами раніше, що діти які потребують інклюзивної освіти, можуть і не мати інвалідності, але мають статус дітей з особливими освітніми потребами.

Згідно з Законом України «Про освіту» зазначено: «дитина з особливими освітніми потребами - це особа яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту»[27].

Як зазначає ЮНЕСКО, що: «діти з особливими освітніми потребами, мають такі види порушення розвитку: емоційні та поведінкові, мовлення та спілкування, труднощі в навчанні, затримка, обмеження інтелектуального розвитку, фізичні/нейромоторні зору, слуху. Також до цього списку відносяться діти, які виховуються у несприятливому середовищі: діти що належать до груп етнічних меншин, діти вулиці»[19].

Концепція інклюзивної освіти виходить із концепції інтеграції. Ці концепції мають певні відмінності, які дають можливість виокремити принципово важливі аспекти. В основі інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в освітнє середовище відбувається шляхом перенесення елементів спеціальної освіти в систему загальноосвітніх

закладів. Інтеграційні обмеження є те, що за таких умов не відбуваються зміни в організації освітнього процесу. Тому відсутність таких організаційних змін є основним бар'єром у реалізації та включення дітей з ООП в освітній процес. І саме це сприяло виникнення нового процесу та появи нового терміну – інклюзивна освіта.

Інклюзивна освіта — уперше прозвучав у Саламанкській декларації де розкривалися принципи, політику та практична діяльність у сфері освіти осіб з особливими потребами, яка була прийнята на Всесвітній конференції в червні 1994 року.

В навчально-методичному посібнику А. А. Колупаєвої зазначено: «Інклюзивна освіта – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти шляхом організації навчання дітей у закладах освіти на основі застосування особистісно зорієнтованих методів навчання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності»[17. 33с].

За визначенням ЮНЕСКО: «інклюзивна освіта – це процес звертання і відповіді на різноманітні освітні потреби дітей через забезпечення їхньої участі у навчанні, культурних заходах і житті громади та зменшення виключення в освіті»[19].

Інклюзивна освіта стає альтернативою спеціальної освіти, за якої діти з певними порушеннями навчаються в загальноосвітніх закладах разом з групою однолітків, за індивідуальною програмою. Інклюзивна освіта її розвиток в жодному разі не зменшує значення спеціальної освіти, а є лише одним із варіантів навчання.

Інклюзивна освіта виконує такі функції: правову, соціальну, освітню, виховну та економічну (Додаток А).

Інклюзивна освіта передбачає необхідність не адаптувати учнів до існуючих умов школи, а реформувати самі заклади освіти, знаходити такі педагогічні підходи до навчання, щоб враховувати потреби дітей з

особливими освітніми потребами для того щоб діти почували себе комфортно в цьому середовищі.

Дітям з обмеженими можливостями в певному сенсі складно адаптуватися в навколишньому світі тому знаходяться ніби «відірваному» або відчуженому від основного колективу світі. Багато дітей з особливими освітніми потребами незважаючи на зусилля сім'ї та фахівців які їх навчають і виховують, ставши дорослими, все-таки виявляються невідповідними до включення в соціально-економічне життя. Тому покликання інклюзивної освіти є успішне «включення» їх в соціум та виховати повноправного члена суспільства.

Основа ідеї «включення» - це навчання дітей з особливими потребами не в окремих спеціалізованих установах, а в звичайних, там де навчаються всі учні. Такий підхід залучає всіх дітей в природне життя колективу, стирає кордони в нормальних відносинах і виключає або, принаймні, у багато разів зменшує помилки формування особистості майбутнього дорослої людини.

Завдання інклюзивної освіти полягають у тому, щоб включити всіх дітей в шкільну систему і забезпечити їх рівноправність, а також організувати такі умов, які сприяли для профілактики або подолання «вторинних» дефектів, яка вже виникли внаслідок інвалідності, також для реалізації особистісного і інтелектуального потенціалу, емоційного, комунікативного, фізичного розвитку цих дітей.

Завданням адміністрації та педагогів загальноосвітніх шкіл є участь дітей з особливими освітніми потребами незалежно від їх соціального стану, фізичного, емоційного та інтелектуального розвитку та створення для них умов які базуються на психолого-педагогічних прийомів, які орієнтовані на індивідуальні потреби цих дітей.

Однією з умов, що забезпечує успішну та якісну інтеграцію, є диференційована психодіагностика кожної дитини. Це може бути втілено тільки при умові наявності кваліфікованої діагностичної служби з

потрібними фахівцями. Інклюзивно-ресурсний центр не тільки ставити діагноз, а й надає висновок для школи або іншого навчального закладу, куди передбачається направити дитини відповідно до діагнозом, і в якому міститься рекомендації до індивідуального плану навчання.

Для того щоб успішно впроваджувати в напрямку інклюзії освіти, слід навчитися успішно вирішувати проблеми. Звичайно, мова не йде тільки про проблеми будь-якого одну дитину. Мова йде про проблеми всієї школи, про те, як школі відповідати потребам всіх її учнів. Успішне подолання проблем по мірі їх виникнення, засноване на ясній педагогічній підготовці, спільні цінності та позитивне лідерство ось, що являє собою найкращий шлях для просування школи і класу до більшої відкритості. Рішення складних проблем часто є цілком природним станом для вчителів, які постійно взаємодіють з учнями і дорослими протягом усього дня.

Основний критерій ефективності інклюзивної освіти - успішність соціалізації, введення в культуру, розвиток соціального досвіду всіх дітей, в тому числі дітей з особливими освітніми потребами .

В навчальному посібнику «Індекс інклюзії: в загальноосвітніх навчальних закладах» розглядається реалізація системи інклюзивної освіти, яка передбачає подолання бар'єрів в навчанні учнів з особливими освітніми потребами:

«- бар'єрів «архітектурного» оточення учня - фізична недоступність навколишнього середовища (наприклад, відсутність пандусів та ліфтів будинку і в школі, недоступність транспорту між будинком і школою, відсутність звукових світлофорів на переході через дорогу по шляху до школи і т.д.).

- фінансовий бар'єр в разі необхідності додаткових витрат на організацію спеціальної педагогічної підтримки;

- бар'єри, що виникають в результаті взаємин учнів і соціальних контекстів їх буття, - бар'єри соціальних відносин («стосункові» або соціальні бар'єри)»[23.12с].

Найбільш значущими для реалізації системи інклюзивної освіти є соціальні бар'єри. Тому загальноосвітній заклад, який вибрав для себе шлях реалізації інклюзивного процесу, перш за все, повинний прийняти, як свою шкільну культуру, дотримання основних принципів інклюзивної освіти. В навчальному посібнику «Інклюзивна школа: особливості організації та управління» виділяється вісім принципів: «1. Цінність людини не залежить від його здібностей і досягнень;

2. Кожна людина здатна відчувати і думати;
3. Кожна людина має право на спілкування і на те, щоб бути почутим;
4. Всі люди потребують один одного;
5. Справжнє освіту може здійснюватися тільки в контексті реальних взаємин;
6. Всі люди мають потребу в підтримці і дружбу однолітків;
7. Для всіх учнів досягнення прогресу швидше може бути в тому, що вони можуть робити, ніж в тому, що не можуть;
8. Різноманітність підсилює всі сторони життя людини» [15. с 55].

Реалізація основних принципів інклюзивної освіти дітей з ООП в загальноосвітніх установах базується на наступних змістовних і організаційних підходах, методах, формах:

- всі діти повинні навчатися в одному освітньому середовищі, як що є така можливість;
- кожен учень з ООП має свою індивідуальну програму розвитку ;
- якісне забезпечення освіти учнів з залученням особистісно–зорієнтованого навчання;
- психолого-педагогічний супровід дитини з ООП в процесі навчання і соціалізації;
- створення та поповнення портфоліо дитини з ООП;
- компетентність вчителя в області загальної освіти з елементами спеціальної освіти, в області соціальної адаптації та реабілітації;

- підвищення кваліфікації вчителів загальноосвітнього закладу в області інклюзивної освіти;
- розробка та адаптація навчальних програм з урахуванням індивідуальних потреб дитини спираючись на освітній стандарт ;
- Тьюторський супровід дитини з ООП в процесі навчання;
- адаптивна освітнє середовище - усунення бар'єрів, забезпечення дружності середовища установи;
- адаптивна освітнє середовище - забезпечення технічними засобами і комфортного, ефективного доступу;
- адаптивна освітнє середовище - корекційно-розвиваюча предметне середовище навчання і соціалізації;
- розроблення виховних заходів в класі та загальношкільних на розвиток толерантного ставлення до учнів з особливими освітніми потребами.

Таким чином, школа сама повинна змінитися та створити без бар'єрне середовище для того, щоб стати інклюзивної, орієнтованої на будь-яку дитину з будь-якими освітніми потребами. Це складний процес, що вимагає організаційних, змістовних, ціннісних змін. Для цього потрібно міняти не тільки форми організації навчання, а й способи навчальної взаємодії учнів.

Основна ціль інклюзивного навчання – це створення рівних умов для всіх дітей без винятку.

Метою змін є створення без бар'єрного середовища в навчанні і професійній підготовці людей з особливими освітніми потребами. То б то мається на увазі технічне оснащення освітніх установ, так і розробку та проведення спеціальних навчальних курсів для педагогів, які сприяють розвитку взаємодії з людьми з особливостями розвитку.

Для досягнення поставленої мети необхідне рішення наступних завдань:

- розробка нормативно-правової бази, що забезпечує введення інклюзивного навчання в педагогічну практику школи;
- створення системи ранньої діагностики та виявлення дітей-інвалідів та дітей з ООП для забезпечення своєчасної корекційної допомоги та вибудовування індивідуального освітнього маршруту дитини;
- формування програми підготовки, перепідготовки та розвитку педагогічних кадрів для роботи з дітьми-інвалідами, з ООП в контексті інклюзивної освіти
- створення безбар'єрного освітнього середовища.

Інклюзивна освіта допомагає втілювати в життя подібні цілі не тільки учням з особливостями у розвитку, а й дітям, які, в тій чи іншій мірі, виділяються з більшості. Це хлопці, які говорять на інших мовах, що належать іншим культурним та етнічним групам, а також діти, що володіють різними інтересами і здатністю до навчання. Для всіх цих категорій потрібна певна ступінь модифікації в засобах і способах подачі інформації викладацьким колективом. Включення кожної дитини з обмеженими можливостями або особливими потребами в освітнє середовище і гнучкість в підходах до навчання - це і є основні цілі і завдання інклюзивної освіти. Найкращим в інклюзії є те, що при успішному її проведенні виграють всі.

Це і діти з особливостями розвитку, і без них, обдаровані діти, вчителі (мається на увазі вдосконалення практики викладання і підвищення кваліфікації вчителів), і все шкільне співтовариство в плані вдосконалення загального клімату і духу школи.

1.4 Асистент вчителя як невід'ємна частина інклюзивної освіти.

В Україні освіта дітей з особливими освітніми потребами здійснюється в мережі спеціальних загальноосвітніх закладах освіти, де створені всі потрібні організації навчально-виховного процесу в комплексному

поєднанні з корекційно-розвитковою роботою. Водночас, все більшого поширення набуває саме інклюзивна форма навчання таких дітей в загальноосвітніх школах, що на державному рівні регулюється Законом України «Про Внесення змін до законодавчо АКТІВ України по питанням Загальної середньої та дошкільної освіти відносно організації навчально-виховного процесу», підписаного Президентом України 6 липня 2010 року № 2442. На підставі цього закону внесені зміни в Законі України «Про загальну середню освіту», в якому передбачено функціонування спеціальних і інклюзивних класів для навчання дітей з обмеженими можливостями здоров'я в загальноосвітніх навчальних закладах і створення навчально-реабілітаційних центрів для дітей зі складними (комплексними) порушеннями розвитку.

У зв'язку з цим гостро постає питання підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів, готових до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Безперечно, підтримка і забезпечення педагогічного супроводу даної категорії дітей відповідними фахівцями є обов'язковим компонентом цього процесу. В міжнародній практиці таку підтримку надають асистенти вчителя, волонтери, тьютори і члени сім'ї. «Асистент вчителя», «помічник вчителя» - ці визначення характеризують посаду працівника допоміжного персоналу. На нього покладається широке коло обов'язків, проте функції можуть мати істотні відмінності в залежності від потреб дитини. Аналіз наукових досліджень, присвячених вивченню характеру роботи таких фахівців, вказує на необхідність забезпечення їх професійної підготовки та розробки посадових обов'язків.

Наприклад, в Канаді, як зазначає Тім Лорман: « асистенти вчителя входять до складу допоміжного персоналу освітньої спільноти - так називають членів персоналу, які допомагають вчителю здійснювати освітній процес. Допоміжний персонал може під керівництвом учителя працювати з учнями індивідуально або в невеликих групах, виконуючи

різні види діяльності для реалізації поставлених навчальною програмою завдань»[20. 48с].

Крім того в Канадських школах, асистент надає вчителям інформацію про дитину, його успіхи і труднощі, допомагає (радою, пропозицією і т.д.) при вивченні навчального матеріалу. Наприклад, асистент вчителя може оцінювати дії учнів, розробляти тести до уроку (але не оцінювати результати тестування), спостерігати за поведінкою учня під час навчального процесу, фіксувати результати спостереження, проводити уроки. разом з вчителем. Асистенти вчителя – це помічник учням у здобутті знання та вмінь, необхідні для повноцінного життя в суспільстві, класі, школі. Готуючись до уроків в інклюзивному класі, вчителю потрібно враховувати інформацію, отриману від асистентів, інших фахівців, батьків дитини. Однак, можна зазначити, що в більшості країн немає чіткого, конкретного переліку професійних обов'язків асистента вчителя.

В Україні посаду асистента вчителя нова. Тільки в 2010 році Міністерством праці та соціальної політики України наказом Держспоживстандарту від 28.07.2010 р № 3273 доповнено Класифікатор професій посадою асистента вчителя, яка також передбачена Порядком організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 року № 872. Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України було прийнято рішення про введення посади асистента вчителя до переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2012 № 635 «Про внесення змін до постанов Кабінету міністрів України від 14 квітня 1997 року № 346 и от 14 червня 2000 року № 963 ». Це дало можливість забезпечити конституційні права і державні гарантії педагогічним працівникам шкіл з інклюзивної формою навчання в посаді асистента вчителя. Крім того, посаду асистента вчителя внесена до Типових штатними нормативами загальноосвітніх навчальних закладів,

затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 06.12.2010 р № 1205, зареєстрованих в Міністерстві юстиції 22 грудня 2010 р № 1308/18603.

Введення нової посади до складу педагогічного колективу викликає дискусійні питання, які пов'язані з вимогами і умовами професійної підготовки асистента вчителя, а також визначенням його функціональних обов'язків. Спираючись на функції та обов'язки асистента, можна сказати, що роль асистента вчителя - це організації навчально-виховного процесу в класі з інклюзивної формою навчання. Також необхідно розглядати її в контексті командної роботи та взаємодії фахівців, які працюють разом з дитиною та знають її індивідуальні, можливості і потреби, прогнозують її траєкторію розвитку, розробляють індивідуальну програму, оцінюють досягнення.

Спираючись на Українське законодавство, можна чітко сказати, що асистент вчителя – це такий же педагогічний працівник, якого призначає на посаду керівник закладу освіти та обов'язково має педагогічну освіту та його основне завдання є забезпечує особистісно-орієнтоване спрямування освітнього процесу.

Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №1/9-675 від 25.09.12 року «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя» регламентує орієнтовні кваліфікаційні характеристики асистента вчителя в класі з інклюзивним навчанням, які розроблені та впроваджені у зв'язку із новою посадою до типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів, та затверджених наказом Міністерства освіти і науки від 06.12.2010р. за №1308/8603.

В описі посадових обов'язків асистента вчителя з Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №1/9-675 від 25.09.12 року «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя» зазначено: «асистент вчителя забезпечує соціально-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами: разом із вчителем класу виконує навчальні, виховні,

соціально-адаптаційні заходи, запроваджуючи ефективні форми їх проведення, допомагає дитині у виконанні навчальних завдань, залучає учня до різних видів навчальної діяльності; у складі групи фахівців бере участь у розробленні та виконанні індивідуальної програми розвитку дитини; адаптує навчальні матеріали з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дитини з особливими освітніми потребами»[41]

Спираючись на цей лист можна проаналізувати діяльності асистента вчителя та виділити основні його професійні функції:

- організаційну;
- навчально-виховну і корекційно-розвиваючу;
- діагностичну;
- аналітико-прогностичну;
- консультативну.

В організаційні функцію, асистент вчителя входять:

- допомога вчителю в організації навчально-виховного процесу для дітей з ООП в інклюзивному класі;
- надає допомогу учням з ООП;
- спостереження за дитиною, ціль якого є виявлення в учня його індивідуальних потреб, інтересів;
- сприяє формуванню саморегуляції та самоконтролю учня;
- співпрацює з фахівцями, які входять в психолого-педагогічну команду супроводу дитини з ООП ;
- забезпечує безпечні умови навчально-виховного процесу;
- працює та розробляє необхідну педагогічну документацію;
- спільно з учителем формує портфоліо учня та поповнює його протягом усього навчання дитини.

Навчально-виховна та корекційно-розвиваюча функція асистента вчителя під час навчально-виховного процесу забезпечується :

- співпрацюючи з учителем асистент надає освітні послуги;

- поліпшенню їх психоемоційного стану;
- здійснює соціально-педагогічний супровід, тобто здійснює соціальну адаптацію учнів;
- сприяє пізнавальному та особистісному розвитку дітей з ООП,
- стимулює соціальної розвиток дітей з ООП, що спрямоване на виявлення та розкриття певних здібностей дитини, шляхом участі в різних видах творчості;
- забезпечує обстановку оптимізму і впевненості в своїх силах і майбутньому.

Діагностичну функцію роботи асистента вчителя краще всього розглядати в контексті командної взаємодії:

- разом з групою фахівців, які розробляють індивідуальну програму розвитку, вивчає особливості психофізичного розвитку дітей;
- оцінює разом з учителем навчальні досягнення учня;
- оцінює виконання індивідуальної програми розвитку;
- вивчає і аналізує динаміку розвитку учня.

Діагностична діяльність спрямована, зокрема, на визначення актуального рівня знань учня і визначення необхідної дозованої допомоги в тій чи іншій освітньої галузі.

Аналітично-прогностична функція діяльності асистента вчителя визначається вмінням на основі отриманих даних про дитину з ООП прогнозувати очікувані результати, визначати довгострокові цілі і короткострокові завдання в процесі розробки індивідуальної програми розвитку, планувати періодичність оцінювання навчальних досягнень. асистент вчителя спільно з учителем класу в першу чергу аналізує відповідність вимог навчальної програми, а також використовуваних на уроці методів і прийомів актуальним і потенційним можливостям дитини з особливими освітніми потребами та визначає необхідність надання допомоги та її характер.

При визначенні довгострокових цілей до відома беруться звіт команди фахівців, результати вивчення актуального рівня розвитку, підсумки спостережень і характеристика потреб дитини з точки зору його батьків. Короткострокові завдання – це послідовність етапів, які проходить учень в процесі досягнення певної довгострокової мети. Це свого роду поетапні контрольні показники, що визначають область додаткових послуг. Основою для визначення короткострокових завдань або поетапних контрольних показників є дані актуального рівня успішності учня і послуги, в яких потребує дитина для досягнення цілей індивідуальної програми розвитку.

Короткострокові завдання або поетапні контрольні показники дають можливість вчителю, асистентові вчителя і батькам спостерігати за успіхами дитини. Якщо певні очікувані результатів не досягнуто або, навпаки, досягнуті раніше передбаченого терміну, то на протязі навчального року здійснюється перегляд індивідуальної програми розвитку.

Консультативна функція асистента вчителя забезпечується постійним спілкуванням з батьками дитини, наданням їм інформації про прогрес у розвитку учня, рекомендацій щодо їх підтримки в процесі формування певних знань, умінь і навичок школяра.

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №1/9-675 від 25.09.12 року «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя» зазначено необхідні компетентності асистента вчителя, зокрема асистент вчителя повинен знати: «основи законодавства України про освіту, соціальний захист;

- міжнародні документи про права людини й дитини;
- державні стандарти освіти;
- нормативні документи з питань навчання та виховання;
- сучасні досягнення науки і практики у галузі педагогіки;
- психолого-педагогічні дисципліни;

- особливості розвитку дітей з особливими освітніми потребами різного віку;

- ефективні методи, форми та прийоми роботи з дітьми, використовуючи індивідуальний та диференційований підхід;

- рівні адаптації навчального та фізичного навантаження;

- методи використання сучасних технічних засобів та обладнання;

- основи роботи з громадськістю та сім'єю;

- етичні норми і правила організації навчання та виховання дітей;

- норми та правила ведення педагогічної документації».

Також в цьому листі зазначено, що асистент вчителя повинен вміти: «здійснювати педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання;

- застосовувати професійні знання в практичній діяльності;

- налагоджувати міжособистісні стосунки між всіма суб'єктами навчально-виховної діяльності;

- разом з фахівцями складати індивідуальну програму розвитку дитини;

- вести спостереження та аналізувати динаміку розвитку учня;

- займатись посередницькою діяльністю у сфері виховання та соціальної допомоги»[41].

Асистент вчителя для повноцінної та кваліфікованої роботи повинен мати комунікативні та організаційні здібності, здатність співчувати так як він безпосередньо працює з дітьми зі слабою нервовою системою, співпереживати; ціннісні орієнтації, спрямовані на розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, на творчу педагогічну діяльність, креативність, навички вирішення конфліктних ситуацій.

РОЗДІЛ 2

СПІВПРАЦЯ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ З ФАХІВЦЯМИ КОМАНДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ.

2.1 Команда психолого-педагогічного супроводу її взаємодія з асистентом вчителя.

Робота всіх фахівців навчального закладу з дитиною з ООП спрямовується на досягнення головної мети – підготовка дитини до самостійного життя. При цьому сконцентрована увага на тому, щоб допомогти і підтримати у процесі навчання і при цьому не перевищувати необхідну допомогу.

Спираючись на дослідження які свідчать, що інклюзивна освіта не може обійтися без такого виду діяльності як професійне педагогічне співробітництво. Діти з особливими потребами мають багато специфічних потреб, над яких працює група фахівців різного профілю. В навчальному середовищі одна людина не може займатися питаннями когнітивного, моторного, соціального та комунікативного розвитку дитини. Це може реалізувати лише команда до якої входять відповідні фахівців, які активно співпрацюють та обмінюються знаннями й інформацією.

Співробітництво фахівців загальноосвітньому закладі – суттєвий чинник у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі. Розуміння того, як найкраще встановлювати взаємовідносини співпраці, допомагає педагогам загальноосвітніх закладів оптимально організовувати навчання учнів з особливими освітніми потребами, сприяти їх соціалізації та адаптації. Здійснення освітньої та розвивальної роботи завдяки співпраці учителів та фахівців (логопеда, психолога, дефектолога) отримають нові навички у створенні команди.

Однак, кожен із спеціалістів які прийняття відповідальності за навчання учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі не

означає працювати сам на сам, беручи на себе усю відповідальність. Насамперед це означає бути членом однієї команди, яка працює за для певної мети та бути радником і партнером у батьків.

Найважливіших умов впровадження інклюзивної моделі в загальноосвітньому закладі є організація співпраці фахівців та вчителів, результатом якої має стати освітнє середовище, максимально сприятливе для різнобічного та гармонійного розвитку всіх учнів, у тому числі й учнів з особливими потребами [3, 110].

Успішна інклюзія неможлива без спеціального психолого-педагогічної команди. Тому при відкритті у навчальному закладі інклюзивного класу керівництвом закладу формується спеціальна команда з вже існуючих в закладі працівників та додаткових співробітників. До штатного розпису їх додатково мають вводитися такі посади, як педагог-дефектолог, реабілітолог, логопед, асистент вчителя. Кожен із членів команди мають свої певні обов'язки у формуванні та розвитку дитини з ООП.

Психолого-педагогічний команда – це команди фахівців до якої входять батьків дитини, спрямована на створення необхідних умов для розвитку дитини її адаптації в колективі та суспільстві та засвоєнню нею знань, умінь і навичок.

Психолого-педагогічний супровід — це певна комплексна система заходів яка спрямована на організацію освітнього процесу в школі та гармонійному розвитку дитини, що передбачено індивідуальною програмою розвитку.

До психолого-педагогічної команди супроводу належать:

постійні учасники: директор або заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель початкових класів (класний керівник), вчителі, асистент вчителя, практичний психолог, соціальний педагог, вчитель-дефектолог (з урахуванням освітніх потреб дитини з ООП), вчитель-реабілітолог та батьки дитини з ООП;

залучені фахівці: медичний працівник закладу освіти, лікар, асистент дитини.

Взаємодія фахівців для досягнення поставлених цілей має ґрунтуватися на таких принципах:

- повага до індивідуальних особливостей дитини з ООП;
- дотримання інтересів дитини з ООП;
- командний підхід (супровід дитини з особливими освітніми потребами має здійснюватися на основі комплексного підходу);
- неперервність супроводу;
- системність роботи;
- конфіденційність та дотримання етичних принципів;
- активна співпраця з батьками дитини з ООП, залучення їх до освітнього процесу та розроблення ІПР.

Аналіз науково-педагогічної літератури та освітньої практики свідчить, що команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання за Гокіна Л. має трьохрівневу структуру: «1. Команда на рівні класу (учитель, асистент учителя, батьки, дитина).

2. Шкільна команда (працівники школи, які долучаються до вивчення особливостей розвитку дитини і подальшого її супроводу).

3. Команда підтримки (додаткові фахівці, які не є працівниками школи) до якої належать, зокрема й фахівці інклюзивно-ресурсного центру»[4. 25с.].

В освітньому середовищі команда супроводу виконує такі завдання:

- збирає та опрацьовує інформацію про дитину з ООП.
- моніторить її успіхи, труднощі у навчальному процесі.
- визначення напрямів психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг.
- розроблення ІПР для кожної дитини з ООП

- створює належні умов для інтеграції дітей з ООП в освітнє середовище;

Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу регламентує Наказ Міністерства освіти і науки від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірною положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти», яке визначає склад, основні завдання та функції учасників команди супроводу.

Розглянемо коротко функції кожного із учасників мультидисциплінарної команди.

1. Адміністрація закладу освіти до її складу входять директор або заступник директора з навчально-виховної роботи/вихователь-методист до його функцій належать:

- формування складу команди та визначення відповідальної особи;
- організація та контроль роботи Команди супроводу;
- залучення додаткових фахівців (в тому числі фахівців ІРЦ) для надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП;
- залучається до розробки та написання індивідуального навчального плану для дитини з ООП;
- залучення батьків дитини з ООП до співпраці;
- оцінює діяльності педагогічних працівників, моніторить виконання ІПР.

2. До складу команди входить практичний психолог який виконує наступні функції при роботі з дитиною з ООП:

- здійснює психологічний супровід дитини в освітньому середовищі;
- вивчення стан психічного розвитку дитини з ООП ;
- моніторить протягом усього навчання психологічний стан та розвиток дитини з ООП;

- проводить (за потреби) корекційно-розвиткових послуг дитині з ООП;

- консультує та надає рекомендації педагогічним працівникам закладу та батькам у роботі з дитиною з ООП;

Проведення корекційно-розвиткових занять практичним психологом, учителем-дефектологом здійснюється відповідно до чинного законодавства.

Соціальний педагог виконує такі функції:

- здійснює соціально-педагогічний патронаж дитини з ООП та її батьків;

- виявлення соціальні проблеми та разом і командою знаходить вирішення даної проблеми.

- соціалізація дитини з ООП, адаптація її у новому колективі;

- інформує батьками та дитині з ООП про позашкільні гуртки, секції яка житина може відвідувати.

- захищає права дитини з ООП.

Вчителі-дефектологи, вчитель-реабілітолог (вчитель-логопед, сурдопедагог, тифлопедагог, олігофренопедагог):

- надання корекційно-розвиткових занять (за потреби) згідно висновків ІРЦ;

- моніторить рівень досягнень у відповідній сфері;

- надає рекомендації вчителя,що до навчання, добору методів та прийомів для покращення результатів.

- консультує батьків.

Одним із важливих членів команди є вчитель початкових класів (класний керівник), вчителі предметів і в його функції входять :

- забезпечення навчально-виховного процесу дитини з ООП з урахуванням її індивідуальних особливостей розвитку та спираючись на ІПР;

- беру участь та наданні інформації у підготовці індивідуального навчального плану дитини з ООП;
- розробляє навчальну програму згідно рекомендацій з витягу ІРЦ.
- створення належного мікроклімату в колективі;
- консультує та інформує батьків про навчання дитини з особливими освітніми потребами;

Асистент вчителя під час освітнього процесу має наступні функції;

- веде спостереження за дитиною для вивчення її індивідуальних особливостей, можливостей, талантів, інтересів та потреб;
- є безпосереднім учасником освітнього процесу;
- збирає інформацію, розробляє ІПР ;
- адаптує навчальний матеріалів та середовище відповідно до індивідуальних можливостей дитини з ООП;
- співпрацює з фахівцями та батьками.
- повідомляє вчителів та батькам про труднощі які виникають під час навчання.

Медичний працівник закладу освіти (за потреби):

До основні функцій входить моніторинг стану здоров'я та надання невідкладної медичної допомоги. Також за потреби інформує команду про стан здоров'я та потреби які виникають у дитини у процесі навчання.

Кожен із членів команди супроводу виконує свої важливі функції та обов'язки які спрямовані на одну мету - це успішна адаптація дитини з особливими освітніми можливостями в суспільство та здобуття потрібних знань та умінь для подальшого життя.

Всі учасники психолого-педагогічного супроводу вкладають свій внесок у розвиток дитини, а асистент вчителя він є посередник між фахівцями, батьками та самою дитиною з особливими освітніми потребами.

Саме на ньому лежить відповідальність за співпрацю фахівців та знаходження курсу розвитку дитини, бо саме асистент вчителя більшість

часу приділяє цій дитині. Він веде спостереження за нею під час навчання та корекційно-розвиткових занять і бачить який прогрес або навпаки складності виникають і на яку сферу потрібно робити акцент.

Участь асистента вчителя дуже важлива на всіх етапах взаємодії команди супроводу. Розглянемо їх взаємодію асистента вчителя та фахівці які проводять роботу з дитиною з особливими потребами.

На початку навчання дитини в загальноосвітньому закладі асистент веде спостереження за дитиною, який розвиток вона має на даний момент, її інтереси, характер, як вона взаємодіє з дорослими, учнями класу, які види роботи їй подобаються, де виникають проблеми. Потім першим корекційно-розвитковим заняттям вона інформує психолога, логопеда та вчителя-дефектолога які працюють з дитиною про її індивідуальний розвиток та ті труднощі які виникають під час роботи. Із інформації асистента фахівці підбирають ті методи які будуть доцільними при роботі з дитиною. Потім відбувається зворотній зв'язок вже фахівці роблять свої висновки та інформують і надають певні рекомендації, що до роботи в урочний та позаурочний час асистенту вчителя. І вже протягом навчального року ведеться спостереження за успіхами та невдачами дитини і проходить постійна взаємодія фахівці. Вони працюють як одна команда спрямована на гармонійний розвиток дитини.

Ця співпраця між усіма членами команди буде успішною тоді коли:

- якщо є чітке та узгоджене бачення майбутнього дитини;
- відданість ідеї спільної роботи;
- спільні цілі та цінування роботи та внеску кожного із членів команди;
- відповідальність.

Тоді співпраця дає можливості для вчителів та фахівців ефективно планувати та працювати разом, а також характер та якість підготовки та навчання для обох ролей тісно пов'язані з результатами навчання.

2.2 Взаємодія вчителя та асистента вчителя в інклюзивному класі.

Інклюзивна освіта ставить собі за мету забезпечення рівного доступу до здобуття якісної освіти та створення необхідних умов для досягнення ситуації успіху під час освоєння знань усіма без винятку дітьми.

Завдання інклюзивної навчання полягають у тому, щоб включити всіх дітей в шкільну систему та забезпечити їх рівноправність, і створити належні умов, які би сприяли для їх розвитку. Але все це можливе тільки при умові налагодження добрих стосунки та співпраця вчителя з асистентом вчителя. Бо саме тісно співпрацюють та найбільше і найкраще знають дитину з особливими освітніми потребами, її рівень розвитку та потенціал.

Асистент та вчитель це одна команда яка працює на поставлену ціль, а саме на всебічний розвиток дитини з особливими освітніми потребами. Кожен із них виконують свої обов'язки та функції, але мета у них одна. Вчитель завжди виступає головним у цій системи. Саме його надається головна роль, бо він визначає та розробляє навчальний план для всіх учнів та методи засвоєння знань ними. Він веде навчально-виховний процес, а асистент вчителя виступає як помічник. Тому, що вчителю під час уроку самому важко індивідуальні працювати з певною дитиною. Його урок розрахований на весь клас та засвоєння знань усіх дітей. І тут на допомогу приходить саме асистент вчителя. Він допомагає не тільки дітям з особливими освітніми потребами, а іншим учням класу за потреби. Тому їх спільна робота є дуже важливою.

Для того щоб роба асистента та вчителя була ефективною потрібно використовувати різні стратегії. Колупаєва А. А. у своєму навчально-методичному посібнику виділяє такі стратегії роботи: «перед початком роботи потрібно чітко обговорити ролі та завдання кожного з учасників співпраці;

- установити критерії спільної роботи;

- дотримуватися конфедичійності;
- обговорити підходи до навчання й управління класом;
- регулярно обговорювати успіхи та проблеми учнів під час уроків»[18. 31с].

Для успішної реалізації інклюзивного навчання вчителю потрібна допомога адміністрації закладу, інших фахівців, батьків. Найважливішою для педагога є надання допомоги під час освітнього процесу. Саме надання такої допомоги і є основною метою діяльності асистента вчителя. Лапін у своїй статті стверджував: « учитель і асистент вчителя – це одна команда, у якій ролі мають розподілятися найбільш ефективним чином. Проте у свідомості учня лідером повинен залишатися вчитель. Асистент вчителя повинен сприйматися як помічник педагога»[28. 221 с].

Учитель планує, організовує, створює розклад і координує діяльність класу та підготовку уроків для всіх учнів. Асистент вчителя не відповідає за виконання цих же завдань щодо учнів з особливими потребами. Учитель може попросити асистента допомогти при підготовці до уроку.

«Додаткова пара рук і очей» асистента вчителя - дуже важлива для належного проведення уроку і діяльності в класі і школі.

Клас може бути дуже активним, або навпаки пасивним та повільним, що ускладнює роботу вчителя. Асистенти вчителів допомагають учням, вчителі або колективу школи в межах своїх повноважень і обов'язків.

Колектив школи складається з навчального персоналу - вчителів, фахівців (логопеда, дефектолога, психолога, вчителя-реабілітолога), консультанта з питань мови жестів, керівника школи (директора). Цей перелік може бути продовжений.

Розпочинаючи свою роботу вони спільно з вчителя класу вони першу чергу аналізують відповідність вимог навчальної програми, а також використовуваних на уроці методів і прийомів, які будуть відповідати можливостям дитини з особливими освітніми потребами та визначає необхідність надання допомоги та її характер.

Для того, що робота була повноцінною та продуктивною вчитель разом з асистентом ставлять цілі, які розділяють на короткострокові та довгострокові.

Довгострокові цілі плануються на весь навчальний рік. При визначенні довгострокових цілей до відома беруться висновки ІРЦ, звіт команди фахівців, першочергові спостереження які надають інформацію про рівень актуального розвитку, та характеристики потреб дитини з точки зору його батьків. Довгострокові цілі асистент разом вчителем відображають в ІПР, за потреби корегується відповідно до короткочасних цілей.

Короткострокові завдання – це завдання які вчитель з асистентом ставить перед учнем на певний період часу. Тобто це поступові етапи, які проходить учень в процесі навчання та засвоєння знань, умінь та навичок які зазначені в довгострокових цілях. Це свого роду поетапні контрольні показники, що визначають область додаткових послуг. Основою для визначення короткострокових завдань розвиток учня у процесі навчання вони як і довгострокові можуть змінювати траєкторію дивлячись на результати учня. Мета короткочасного завдання це досягнення цілей індивідуальної програми розвитку.

Короткострокові завдання втілюються вчитель та асистент вчителя під час освітнього процесу. Для них підбираються певні методи та прийоми для досягнення поставлених цілей, тобто засвоєння знань, умінь та навичок учнем. Якщо певні очікувані результатів не досягнуто або, навпаки, досягнуті раніше передбаченого терміну, то на протязі навчального року здійснюється перегляд індивідуальної програми розвитку.

Коли чітко поставлені завдання починається співпраця між асистентом та вчителем уже безпосередньо на уроці. Асистент учителя під керівництвом учителя може працювати з учнями індивідуально або в невеликих групах, проводячи різну роботу для підсилення та покращення засвоєння навчальної програми. Асистент вчителя вже як було сказано це

помічник у роботі, як з усім класом так і безпосередньо з учнями з особливими освітніми потребами. І щоб така робота була ефективною виділяють моделі співпраці.

Розглянемо деякі моделі співпраці асистента вчителя з учителем класу.

Підтримка на уроці. Це одна із розповсюджених моделей та більше застосовується у практиці. У цій моделі провідну роль відіграє вчитель, він проводить урок з усім класом. Асистент вчителя в цей час допомагає дітям з труднощами в навчанні, звертаючи особливу увагу на учнів з особливими освітніми потребами. Але при цьому він намагається приділяти увагу і іншим учням які потребують допомоги. Тоді в учнів з ООП не виникає відчуття того, що вони не такі як інші, а працюють на рівні з усім класом.

Навчання в групах. При використанні такої моделі до уроку залучаються до інші фахівці, які беруть участь в розробці ІПР дитини. Учитель і асистент планують урок, на якому учні будуть працювати в малих групах - центрах діяльності. Так угодній групі є помічник, який допомагає учням працювати разом над виконанням загального завдання. Такий підхід сприяє формуванню у дітей вміння працювати разом, як одна команда, для досягнення поставлених ціле.

Паралельне навчання. Учитель і асистент вчителя планують урок разом, але кожен з них проводить урок самостійно в малих групах або з половиною учнів класу. При використанні цієї моделі можуть залучатися в ролі асистента вчителя і інші представники шкільної команди (логопед, психолог, медичний працівник).

Альтернативне навчання. В його основу покладене робото в диференційоване навчання. В цій моделі вчитель працює з більшістю учнів класу, а асистент вчителя працює з групою учнів, які мають труднощі в навчанні. До цієї групи можуть залучатися і ті учні, які не зрозуміли, щось з уроку. Заняття спрямовані на надолуження навчального матеріалу шляхом повторення, узагальнення.

Такі моделі навчання допомагають не тільки налагодити співпрацю, а й ще ставлячи чітку модель викладання вони допомагають учням у засвоєнні потрібних знань.

Ще однією з цікавих але не часто практикуючою моделлю є спільне викладання.

Важливе значення у роботі вчителя та асистента відіграє вміння використовувати практику спільного викладання. Проте ретельно спланована робота з асистентом вчителя не лише забезпечить кращу якість викладання, а й сприятиме професійному розвитку педагогів.

В посібнику «Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі» автором якого є Колупаєва А.А., Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. вказується, що: «спільне викладання – це новий досвід для педагогів, особливо для тих, хто цікавиться інноваційними практиками. Вона набуває все більшого поширення в усьому світі, хоча й залишається ще маловивченою. Особливістю її викладання в Україні є те, що в цьому процесі можуть брати участь не тільки педагоги та інші фахівці, а й асистенти вчителя»[18. 93 с].

Під час спільного викладання урок веде не менше двох педагогічних працівників, які спільно викладають і є рівноправними колегами, які мають однакову професійну підготовку, а значить, і виступають як партнери. Навчальну основу становить загально освітня навчальна програма, яку можна видозмінити в інтересах учнів, яким це потрібно.

Обидва фахівці координують свої дії та проводять навчання, відіграючи при цьому активну роль. Обидва педагоги повинні прагнути до того, щоб їхні методи викладання забезпечували повне залучення всіх учнів, що не завжди є можливим у роботі одного вчителя з усім класом.

Софій Н. у своїй праці «Інклюзивна школа: особливості організації та управління» наголошує на основних компонентах ефективної практики спільного викладання:

«— Спільні узгоджені цілі. Визначення навчальних цілей під час планування

та їх узгодження є однією з важливих умов успішного спільного викладання.

— Спільні цінності та переконання. Педагоги повинні мати не тільки спільне бачення «чого навчати», а і спільне розуміння процесу навчання учнів.

— Рівноцінність учасників. Рівноцінність обох педагогів досягається тоді, коли кожний з них відчуває, що його/її знання та досвід цінуються. Повага до свого колеги є запорукою досягнення паритету в своїй діяльності.

— Спільне лідерство. Один з педагогів так описала свій досвід спільного викладання: «Я робила все, що мусить робити хороший учитель. Відмінність полягала в тому, що при спільному викладанні це робили двоє людей».

— Співпраця. Очевидно, що спільне викладання передбачає насамперед співпрацю»[8. 49с].

Викладання у співпраці — це спосіб організації навчального процесу, до якого треба ретельно підготуватись. Найкращою підставою для організації співпраці педагогів у процесі навчання дітей можна вважати прагнення підвищити навчальні результати учнів. Цей процес повинен бути поступовим, ретельним і вдумливим. Щоб між педагогами виникли ефективні та комфортні взаємини співробітництва, інколи потрібно близько двох років. Входження у процес спільного викладання повинен бути чітко спланованим, структурованим, систематичним і безперервним.

2.3 Роль асистента вчителя освітньому середовищу.

В даний час наша країна все більше уваги приділяє дійсно інклюзивній освіті. І на цьому шляху піднімаються питання організації та реалізації

інклюзивного навчання і вирішення не тільки в організаційно-правовому відношенні, але і в науково-методичному. Головне завдання інклюзії - це індивідуальні позитивні особливості в кожного учня, зафіксувати його вміння, набуті за певний час, намітити можливу найближчу зону і перспективу вдосконалення набутих навичок і умінь і якомога більше розширити його функціональні можливості.

Перший та важливий етап в підготовці системи освіти до впровадження та реалізації інклюзії є психологічні і ціннісні змін в роботі фахівців та їх рівня професійних компетентності. Уже на початкових етапах розвитку інклюзивної освіти виникли проблема які пов'язані з неготовністю вчителів загальноосвітньої школи (професійної, психологічної та методичної) до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Це було пов'язано з недостатньою кількістю професійних компетенцій вчителів та неготовність до роботи в інклюзивній сфері, наявність психологічних бар'єрів та професійних стереотипів педагогів. Основним психологічним "бар'єром" який виник є страх перед невідомим, страх інклюзії інших учасників процесу, негативні установки і упередження, професійна невпевненість вчителя, небажання змінюватися, психологічна неготовність до роботи з "особливими" дітьми. Це гостро ставить завдання не тільки перед психологічним співтовариством сфери освіти, а й методичними службами, а головне - перед керівника освітніх установ, що реалізують інклюзивні принципи. Тому вчителі загальної освіти потребують комплексної допомоги з боку фахівців в галузі корекційної педагогіки, спеціальної та педагогічної психології, що забезпечить розуміння і реалізацію підходів до індивідуалізації навчання дітей з особливими освітніми потребами, у першу чергу - це працювати з дітьми з різними можливостями в навчанні і враховувати це різноманіття в своєму педагогічному підході до кожного. [12]

Але з плином часу та все більшого впровадження інклюзивної освіти може спостерігати позитивні зміни серед педагогічних працівників. Більш

детальна інформація, спеціалізовані курси, розкрили потреби та потрібність інклюзивного навчання. Вчителі подолали ті бар'єри які існували на початку впровадження інклюзивної освіти. Також не мало важливим є те, що вчителів не залишили на одинці а надали допомогу у вигляді помічника – асистента вчителя. І вже разом у тісній співпраці вони навчилися та нашли ті методи та прийоми для того що дітей з особливими освітніми потребами адаптувати, зробити невід'ємною частиною класу та не почувати себе іншими, непотрібними. Як що на початку інклюзивної освіти було більшість противників такої освіти то зараз з плином часу для вчителів розкрилися її позитивні сторони і вони можуть бачити на скільки це допомагає учням. Бо інклюзивна освіта вчить не тільки дітей з особливими освітніми потребами а й нормо типових дітей до толерантності та розумінню того що ми всі різні але м и всі люди і маємо право на повноцінне життя в суспільстві, в нас рівні права та обов'язки.

Інклюзивна освіта - прогресивний спосіб навчання, який має великі перспективи в сучасному суспільстві, і це дає надію, що кожна дитина з обмеженими можливостями здоров'я зможе реалізувати право на отримання якісної освіти, адаптованого до його можливостей і потреб, знайти своє місце в житті і реалізувати свій життєвий шанс і потенціал.

І вже як зазначалося, що інклюзивна освіта не існує не може існувати без асистента вчителя. Бо це педагог який допомагає не тільки самій дитині з особливими освітніми потребами а помічник самого вчителя. Де у спільній роботі досягається та основна ідея інклюзивної освіти.

Тому нами було проведено дослідження серед педагогічних працівників однієї із шкіл міста Олешки. Основне завдання дослідження було в'яснити яке та роль в освітньому середовищі асистента вчителя.

Дослідження було проведено у вигляді анонімного тестування серед вчителів початкових класів які працюють в інклюзивному класі та в який на даний час інклюзія відсутня. Ми відібрали деякі анкети, які на нашу думку розкривають суть ролі асистента в інклюзивному класі. (Додаток Б)

Їм була запропонована анкета в якій висвітлювало 7 питань.

Перші два питання пов'язані саме з інклюзією.

1. Ви працюєте в інклюзивному класі?

А. Так

Б. Ні

2. На вашу думку чи потрібна інклюзивна освіта?

А. Так

Б. Ні

В. інше

За висновками перших двох питань отримані такі результати: 4 вчителі на даний момент мають інклюзивну форму навчання 6 ні. Всі вчителі одноголосно відповіли на 2 питання, що інклюзивна освіта потрібна в загальноосвітньому закладі.

В третьому питанні розкривалося потрібність асистента вчителя в інклюзивному класі.

3. Чи потрібен в інклюзивному класі асистент вчителя?

А. Так

Б. Так, але не завжди

В. Ні, вчитель може впоратися сам

Г. Ні

На це питання всі вчителі відповіли так. Тобто ми можемо бачити, що при інклюзивній формі навчання асистент є важливою складовою навчального процесу.

В четвертому питанні розкривалося завдання асистента. Це питання було відкритої форми і вчителі самі формулювали відповідь питання звучало так:

На вашу думку яка основна задача асистента вчителя?

Вчителі які працюють в інклюзивному класі дали більш розгорнуту відповідь так як безпосередньо співпрацюють та бачать сам процес навчання. Їхні відповіді включали такі фрази: підтримка дітей з ООП,

допомога, спостереження, підтримка, прогрес у учня, створення та реалізація індивідуальної програми розвитку, співпраця з фахівцями та батьками, інформування вчителя про проблеми які виникають в учня та допомога самому вчителю під час навчально-виховного процесу.

Вчителі які не працювали в інклюзивному класі було важко виділити завдання асистента і основною думкою виступала ідея це допомога учневі з особливими потребами та вчителю, створення та реалізація індивідуальної програми розвитку, адаптація та підтримка дитини з особливими освітніми потребами.

У п'ятому питанні розкрито важливість співпраці асистента та вчителя де всі вчителі відповіли однакова, так.

5. Чи важлива співпраця асистента вчителя з вчителем? та чому?

Обґрунтували свою думку таки чином: що це команда яка працює над однією метою, вони є рівноправними партнерами які працюють та створюють освітнє середовище, допомагають та підтримують один одного у досягненні поставлених цілей.

Шосте питання було з варіантами відповідей які розкривали питання з ким на уроці працює асистенти.

6. З ким на уроці працює асистент вчителя?

А. З усім класом

Б. Тільки з дитиною з ООП

В. Інше

Всі вчителі були однієї думки тобто, що асистент вчителя працює з усіма учнями класу а не тільки з дитиною з особливими потребами.

Сьоме питання було відкритим, тому що воно розкривало саме роль асистента вчителя в інклюзивному класі.

7. Яку роль під час уроку відіграє асистент вчителя?

Прочитавши всі відповіді можна зробити висновок, що асистент вчителя відіграє важливу роль в навчальному процесі.

Проаналізувавши всі анкети можна зробити такі висновки:

Що інклюзивна освіта тільки набирає свої оберти і все більше дітей йдуть навчатися до загальноосвітніх закладів то вчителі які ніколи не працювали з дітьми з особливими освітніми потребами обізнані в деяких аспектах роботи інклюзивних класі. Також є усвідомлення того хто такий асистент вчителя та його роль в навчальному процесі. Асистент вчителя - це людина, яка супроводжує учня не тільки в навчальному процесі, а й постійно моніторить стан розвитку дитини, рівень засвоєння знань і інформує про це оточення - батьків, педагогів тощо. Асистент вчителя повинен бути єдиною командою з учителем: вони повинні постійно контактувати між собою, обмінюватися інформацією і намагатися знайти ті підходи, які допоможуть дитині засвоїти навчальний матеріал.

А вчителі які зараз працюють в інклюзивному класі як ніхто інших розуміють потребу для дітей інклюзивного навчання. Тому що інклюзивна освіта це гарна адаптація дітей у суспільстві, це можливість навчатися у звичайному класі і не почуватися іншим ніж всі. І саме це кожного дня роблять вчителі вони дають шанс почуватися таки як всі. І саме вони усвідомлюють наскільки асистент вчителя є тією невідкладною допомогою для вчителя для дитини. Він не тільки виконує чітко прописані в законодавстві функції та обов'язки, а насправді є партнером при роботі у навчальному середовищі.

Він помічник не тільки дитини а самого вчителя, Учитель планує, організовує, створює розклад і координує діяльність класу та підготовку уроків для всіх учнів. Асистент вчителя не відповідає за виконання цих же завдань щодо учнів з особливими потребами. Учитель може попросити асистента допомогти при підготовці до уроку, адаптувати певний матеріал, унаочнити його.

Тому наше дослідження показало, що в навчальному середовищі де є інклюзія асистент вчителя є важливою фігурою. А саме співпраця асистента з вчителями та фахівцями допомагає у здійсненні їх цілей які пере

собою ставить інклюзивна освіта. Бо тільки командна робота може насправді допомогти дітям з особливими освітніми потребами.

ВИСНОВКИ

Вивчивши та проаналізувавши літературу з даної теми ми дійшли до таких висновків.

В законі “Про Освіту” у статті 3 “Право на освіту” вказано: «кожен має право на якісну та доступну освіту; рівні умови доступу до освіти; ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття освіти; право на освіту гарантується незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я, інвалідності, громадянства, національності». Для забезпечення прав дітей згідно зі світовими стандартами освіти, соціального захисту та охорони здоров'я було ратифіковано основні міжнародні документи, а саме статтю 24 Конвенції ООН про права людей з інвалідністю, в якій визначено, що: «обов'язок держави щодо реалізації інклюзивної моделі освіти, тобто створення такого середовища, яке б дало змогу всім дітям бути однаково рівними учасниками навчального процесу в єдиному освітньому просторі відповідно до їхніх особливостей, потреб і можливостей». Але традиційні методи навчання не можуть з повна задовольнити потреби сучасного суспільства, що невпинно змінюється. Наприклад особи з порушеннями психо-фізичних функцій відчують дискримінацію в плавні доступу та активної участі в освітньому процесі. Тому 5 липня 2017 року був ухвалений Закон «Про внесення змін до Закону України "Про освіту"» де в статті 14 було доповнено: «забезпечується доступ осіб з особливими освітніми потребами до державних і комунальних навчальних закладів шляхом створення безперешкодного середовища». Виходячи з цього одним із основних завдань сучасної української школи є формування інклюзивного освітнього середовища, головною метою якого є активне включення дітей з особливими освітніми проблемами до навчання в загальноосвітні заклади на рівні з іншими дітьми.

Інклюзивна освіта має велику історію починаючи від сегрегації, яка не приймала та ізолювала людей з психологічними, фізичними порушеннями

до інклюзії, яка навпаки зробила всіх людей рівними. Зараз інклюзивна освіта - це складова освітнього середовища, що надає можливість кожній дитині незалежно від соціального стану, расової приналежності, фізичних і розумових здібностей задовольнити свою потребу в розвитку та в правах на отримання освіти. Суть її полягає в тому, щоб включити, адаптувати та всебічно розвинути дітей з особливими освітніми потребами в освітньому середовищі. Основне завдання інклюзивної освіти полягає у створенні позитивного мікроклімату в класі, здобуття освіти разом з групою однолітків та забезпечення професійного психолого-педагогічного супроводу.

Найважливішою умовою впровадження інклюзивної моделі у загальноосвітньому закладі є створення та організація команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. До команди супроводу входять такі фахівці: адміністрація школи, вчитель початкових класів, вчителі, асистент вчителя, практичний психолог, соціальний педагог, вчитель-дефектолог, реабілітолог, батьки дитини з ООП; за потреби - медичний працівник, лікар, асистент дитини. Основне завдання команди психолого-педагогічного супроводу – це визначити способи адаптації або модифікації освітнього середовища, навчальних матеріалів відповідно до потенційних можливостей з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку дитини з ООП.

Одним із ключових компонентів всебічного розвитку дитини з особливими потребами є правильно організована взаємодія між вчителем та асистентом вчителя. Тому, що вони є командою яка працює на одну спільну мету. Розпочинаючи свою роботу вони першу чергу аналізують відповідність вимог навчальної програми, підбирають методи і прийоми, які будуть відповідати можливостям дитини з особливими освітніми потребами та визначають необхідність надання допомоги та її характер.

Вони повинні постійно контактувати між собою, обмінюватися інформацією і намагатися знайти ті підходи, які допоможуть дитині засвоїти навчальний матеріал.

В сьогоденному освітньому середовищі де є інклюзивні класи асистент став невід'ємною частиною педагогічного колективу. І його роль в навчальному процесі є дуже суттєвою. Тому нами було розроблено та проведене анкетування серед вчителів початкових класів. Метою нашого дослідження було з'ясувати уявлення вчителів, що до ролі асистента вчителя в освітньому процесі та його необхідність під час уроку. Зібравши данні та опрацювавши їх ми дійшли до висновку, що для вчителів асистент є помічником та підтримкою в роботі з учнями з особливими освітніми потребами.

Але також ми з'ясували, що вчителі не мають цілісного сприйняття та розуміння завдань і обов'язків зазначеного спеціаліста. На нашу думку треба організовувати і впроваджувати курси та семінари які розкривали обов'язки, завдання та роль асистента вчителя в освітньому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байда Л. Ю. Школа для кожного: посібник. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 60 с.
2. Байди Л.Ю., Красюкової– Еннс О.В. Інвалідність та суспільство. навчально-методичний посібник. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. – 216 с.
3. Бондар В.І. Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі. К. 2011. 247с.
4. Борщевська Л.В., Зіброва А.В., Іванова І.Б. На допомогу батькам, що мають дітей з особовими потребами. К.: Український інститут соціальних досліджень, 1999. 79 с.
5. Гокіна Л. Організація психологічного супроводу дітей із відхиленнями у розвитку. Дефектолог. – 2007. – № 12. 50с
6. Гевко І. Інклюзивна освіта в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку: наукова стаття/ Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки . М. 52-58с.
6. Гриневич Л.М. 4 роки впровадження інклюзії URL: <https://mon.gov.ua/ua/news> (Дата звернення: 29.01.2019).
7. Данілавічюте Е.А., Литовченко С.В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник/ За ред. А.А. Колупасової. К.: Видавнича група «А.С.К.». 2012. 254с.
8. Дятленко Н.М., Софій Н.З., Мартинчук О.В., Найда Ю.М., Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник/ під заг. ред. Войцехівського М.Ф. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172с.
9. Елен Р. Даніелс, Кей Стаффорд. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. Львів: Товариство «Надія», 2000. 256 с.

- 10.Єфімова С. Як зробити школу інклюзивною. Досвід проектної діяльності: методичний посібник К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. 152 с.
11. Засеркова Н. В., Трейтяк А. О. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків. К. Видавнича група «А.С.К.», 2016. 68 с.
- 12.Сидоренко Н.А. Практично-методичний посібник Особливі діти в умовах загальноосвітньої школи (досвід закладів освіти Дніпровського району м. Києва). К.: РНМЦ Дніпровського району, 2015. 64 с.
- 13.Сварник М. Інклюзивна освіта в Україні: попередній аналіз ситуації. Інклюзивна освіта. Збірник матеріалів проекту. К. Видавничий дім «Плеяди, 2013. 123 с.
- 14.Саламанський декларація. Рамки дій по утворенню осіб з особливими потребами, прийняті Всесвітньою конференцією по утворенню осіб з особливими потребами: доступ та якість. Саламанка. Іспанія, 7-10 червня 1994р. К., 2000.
- 15.Колупаєва А.А., Софій Н.З., Інклюзивна школа: особливості організації та управління/ за заг. ред. Даніленко Л.І. Навчально-методичний посібник. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2007. 128 с.
- 16.Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка Путівник для педагогів: Навчально-методичний посібник. К.: Видавничий дім «Плеяди», 2010. 96 с.
- 17.Колупаєвої А.А. Основи інклюзивної освіти: Навчально-методичний посібник / за заг. ред. К.: «А.С.К.». 2012. 308 с.
- 18.Колупаєва А.А., Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному: навчально-методичний посібник. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 192 с.
19. Конвенція ООН «Про права осіб з інвалідністю» 995_g7, від 06.07.2016. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71Text.

20.Красюкова-Еннс О., Крокер Ш., Луценко Т., Найда Ю. Канадсько-український проект: «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: тренінгові модулі. К. 2011. 132с.

21.Концепція розвитку інклюзивної освіти: Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2010. — № 34/35/36. 46–49 с.

22.Луценко І., Крижанівський В., Добин Е. Відстоювання інтересів дітей з особливими потребами, дітей з інвалідністю на інклюзивну освіту: Тренінговий модуль К. 2010. 46 с.

23.Патрикеева О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: К.: ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2013. 96 с.

24. Порошенко М. А. Братко М. В., Колупаєва А.А., Мартинчук О. В. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. К.: ТОВ Видавництво “Україна”, 2019. 300 с.

25.Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг. Закон України від 23 травня 2017 року № 2053. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2053-viii> (Дата звернення: 29.01.2019).

26. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872 «Про впровадження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».

27. Про освіту: Закон України від 26.04.2020р. № 2145-VIII. Голос України. 2020.

28. Лапін А. В. Робота асистента вчителя в інклюзивному освітньому закладі: Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. К.: Видавничий дім “Плеяди”, 2014. 219-232 с.

29.Лорман Т., Дешпелер Дж., Харві Д. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практичний посібник. / пер. з англ. К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. 296 с.

30.Нижник О. Допомога дітям з особливими потребами: Психолог. Бібліотека. К.: Главник, 2004.

31.Токіна Л. Організація психологічного супроводу дітей із відхиленнями у розвитку / Дефектолог, 2007. – 12 с.

32. Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ) [Електронний ресурс] / ред. М. В. Попович.

33..Чорнобой Е. Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта: посібник К.: Видавничий дім “Плеяди”, 2012. 32 с

34.Малик Я. Й., Мальський М. З. Світоваа європейська інтеграція: організаційні засади: навч. посіб. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Л.: Товариство «Надія», 2001. 402 с.

35..Концепція розвитку інклюзивної освіти: Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2010. — № 34/35/36, 46–49 с.

Накази

36. Наказ Міністерства освіти і науки України №912 від 01.10.2010 р. «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивної освіти».

37.Наказ Міністерства освіти і науки України №1224 від 9.12.2010 р. «Про затвердження Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими потребами у загально освітніх навчальних закладах».

38. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1/9–675 від 12.05.2012 р. «Про організацію інклюзив нового навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».

39.Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1/9–694 від 25.09.2012 р. «Що до посадових обов’язків асистента вчителя».

40. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 28.09.2012 р. «Що до введення посади вихователя (асистента вчителя) у загальноосвітніх навчальних закладах з інклюзив ним навчанням».

41. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №1/9-675 від 25.09.12 року «Щодо посадових обов’язків асистента вчителя»

ДОДОТКИ

Додаток А

Функції інклюзивної освіти

Сутність	Характеристика
Правова	- забезпечення права дітей з ООП на здобуття освіти в умовах звичайних закладів освіти за місцем проживання дитини; - попередження і боротьба з виключенням в освіті; - виявлення й усунення чинників, що перешкоджають реалізації права дитини з ООП на освіту на умовах рівності і доступності
Соціалізації	- засвоєння дітьми з ООП широкого кола цінностей, соціальних ролей і очікувань, на основі яких складається повсякденне життя людей, а також цінностей, що пропагуються закладом освіти; - формування людської особистості на основі засвоєння дітьми з ООП знань, навичок, цінностей культурної спадщини, накопичених соціумом; - включення дітей з ООП у соціокультурний простір класу, школи, громади, держави
Виховна	- формування позитивного і толерантного ставлення суспільства до осіб з ООП як до рівних, створення соціокультурного середовища; - формування у дітей з ООП почуття поваги і власної гідності, усвідомлення, що вони є повноцінними членами суспільства
Освітня	засвоєння дітьми з ООП системи знань, умінь і навичок, необхідних для розвитку потенціалу та подальшої успішної інтеграції у суспільство
Економічна	- підготовка осіб з ООП до трудової діяльності, розвиток і використання їхнього потенціалу на ринку праці; - зменшення кількості громадян, що перебувають на соціальному забезпеченні у держави.

Додаток Б

Анкета для вчителів початкових класів про роль асистента вчителя в інклюзивному середовищі.

1. Ви працюєте в інклюзивному класі?

- ☒ А. Так
☐ Б. Ні

2. На вашу думку чи потрібна інклюзивна освіта?

- ☒ А. Так
☐ Б. Ні
☐ В. інше

3. Чи потрібен в інклюзивному класі асистент вчителя?

- ☒ А. Так
☐ Б. Так, але не завжди
☐ В. Ні, вчитель може впоратися сам
☐ Г. Ні

4. На вашу думку яка основна задача асистента вчителя?

Асистент вчителів забезпечує та допомагає в навчанні дітей з ООП. Також він спостерігає за поведінкою та емоційним станом дітей.

5. Чи важлива співпраця асистента вчителя з вчителем? та чому?

- ☒ А. Так
☐ Б. Ні

Нам це вони працюють на одну мету, а саме на підвищення рівня знань дітей з ООП.

6. З ким на уроці працює асистент вчителя?

- ☒ А. З усім класом
☐ Б. Тільки з дитиною з ООП
☐ В. Інше

7. Яку роль під час уроку відіграє асистент вчителя?

Під час уроку асистент вчителя допомагає інтегрувати дітей з ООП за потреби надає допомогу. Матеріали для навчання невідомі дітям.

1. Ви працюєте в інклюзивному класі?

- ☐ А. Так
☒ Б. Ні

2. На вашу думку чи потрібна інклюзивна освіта?

- ☒ А. Так
☐ Б. Ні
☐ В. інше

3. Чи потрібен в інклюзивному класі асистент вчителя?

- ☒ А. Так
☐ Б. Так, але не завжди
☐ В. Ні, вчитель може впоратися сам
☐ Г. Ні

4. На вашу думку яка основна задача асистента вчителя?

*На мою думку асистент вчителя
 супроводжує учня з ООП та допомагає
 йому у навчанні.*

5. Чи важлива співпраця асистента вчителя з вчителем? та чому?

- ☒ А. Так
☐ Б. Ні

*Так, що він допомагає вчителю
 під час уроку, якщо потрібна допомога.*

6. З ким на уроці працює асистент вчителя?

- ☒ А. З усім класом
☐ Б. Тільки з дитиною з ООП
☐ В. Інше

7. Яку роль під час уроку відіграє асистент вчителя?

*Він впершу чергу підтримує дитину
 а якщо потрібно допомагати іншим
 учням класу.*

1. Ви працюєте в інклюзивному класі?

- ☒ А. Так
Б. Ні

2. На вашу думку чи потрібна інклюзивна освіта?

- ☒ А. Так
Б. Ні
В. інше

3. Чи потрібен в інклюзивному класі асистент вчителя?

- ☒ А. Так
Б. Так, але не завжди
В. Ні, вчитель може впоратися сам
Г. Ні

4. На вашу думку яка основна задача асистента вчителя?

Основна задача асистента вчителя – це підтримка дітей з ООП та допомога вчителю під час навчального процесу

5. Чи важлива співпраця асистента вчителя з вчителем? та чому?

- ☒ А. Так
Б. Ні

Так, що бона працює на одну мету – розвиток дітей з ООП

6. З ким на уроці працює асистент вчителя?

- ☒ А. З усім класом
Б. Тільки з дитиною з ООП
В. Інше

7. Яку роль під час уроку відіграє асистент вчителя?

Він + помічником вчителя, та розробляє і слідує за виконанням ІІІР

1. Ви працюєте в інклюзивному класі?

- ☒ А. Так
☐ Б. Ні

2. На вашу думку чи потрібна інклюзивна освіта?

- ☒ А. Так
☐ Б. Ні
☐ В. інше

3. Чи потрібен в інклюзивному класі асистент вчителя?

- ☒ А. Так
☐ Б. Так, але не завжди
☐ В. Ні, вчитель може впоратися сам
☐ Г. Ні

4. На вашу думку яка основна задача асистента вчителя?

Супровід учнів з ООП, співпраця з іншими фахівцями, контроль за виконанням ІПР, співпраця з батьками.

5. Чи важлива співпраця асистента вчителя з вчителем? та чому?

- ☒ А. Так
☐ Б. Ні

Бо в нас співпраця мета - це адаптація та розвиток учнів з ООП.

6. З ким на уроці працює асистент вчителя?

- ☒ А. З усім класом
☐ Б. Тільки з дитиною з ООП
☐ В. Інше

7. Яку роль під час уроку відіграє асистент вчителя?

Він допомагає учням які потребують додаткової допомоги та контролюють роботу учнів з ООП.

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Сирота Альона Миколаївна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

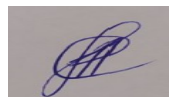
ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

- дотримуватися:
 - вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
 - принципів та правил академічної доброчесності;
 - нульової толерантності до академічного плагіату;
 - моральних норм та правил етичної поведінки;
 - толерантного ставлення до інших;
 - дотримуватися високого рівня культури спілкування;
- надавати згоду на:
 - безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
 - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
 - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
- надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
- не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
- своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традиційні університету, формуванню його позитивного іміджу;
- не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

- підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
- не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
- запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
- не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
- не підроблювати документи;
- не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
- не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
- не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
- не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
- не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальностей до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

10.11.2020

Сирота А. М

